

Ulusal ve Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 10 Sayı: 52 Volume: 10 Issue: 52
Ekim 2017 October 2017
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581
Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2017.1925>

TIP VE HEMŞİRELİK FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ÖTANAZİYE KARŞI TUTUMLARI ATTITUDES OF STUDENTS OF MEDICAL AND NURSING SCHOOLS AGAINST EUTHANASIA

Esra ENGİN*
Merve UĞURYOL**
Ayşe AYDIN***
Fatma Rezzan SELVİ****

Öz

Ötanazi, tıbbın gelişmişlik düzeyine bağlı olarak iyileştiremediği, iyi ve kaliteli bir yaşam sağlayamadığı hastaların yaşamlarına son verilmesi kararıdır. Dünya’da ve ülkemizde etik sorunlara yol açan ötanazi, sağlık çalışanlarının sağlığı koruma, sürdürme ve iyileştirme ilkesine ters düşmekte, bu durumda etik ikilem yaşanmasına neden olmaktadır. Bu çalışmada da geleceğin sağlık profesyonelleri olacak hemşirelik ve tıp fakültesi öğrencilerinin ötanaziye ilişkin tutumlarını incelemek amaçlanmıştır. Araştırma tanımlayıcı-kesitsel nitelikte olup, 695 Hemşirelik, 332 Tıp Fakültesi öğrencisi ile yapılmıştır. Veriler anket formu ve “Ötanazi, Ölüm ve Ölümcül Hastaya İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre Ölümçül Hastaya İlişkin Tutum alt ölçeği ile Ölçek toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmıştır ($p<0,05$). Öğrencilerin kendilerine ve yakınlarına ötanazi isteme durumlarına göre ölçek toplam ve alt ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmıştır ($p<0,05$). Yakını kaybeden öğrencilerin Ötanaziye İlişkin Tutum, Ölümcül Hastaya İlişkin Tutum alt ölçeği ve Ölçek toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$). Tıp ve Hemşirelik Fakültesi öğrenci grupları karşılaştırıldığında; yalnızca Ölüm İlişkin Tutum alt ölçeği puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($p=0,01$, $Z=2,43$) ($p<0,05$). Araştırma sonuçları hem tıp hem de hemşirelik fakültesi öğrencilerinin ötanaziye yaklaşımının olumsuz olduğunu özellikle kendilerine ve yakınlarına ötanazi uygulamasını istemediklerini göstermektedir. Ötanazi uygulamasına ilişkin tutumda daha detaylı bilgi alınması ve nitel araştırma tipinde araştırmaların planlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ötanazi, Hemşirelik, Tıp, Öğrenci.

Abstract

Euthanasia is the decision to end the lives of patients who can not improve due to the level of medical development and can not provide a good and quality life. Euthanasia, which causes ethical problems in the world and in our country, contradicts the principle of healthcare workers' health protection, maintenance and improvement, which causes ethical dilemma in this case. In this research, it was aimed to examine the attitudes of the nursing and medical faculty students who will be health professionals in the future to their euthanasia. The research was descriptive and cross-sectional, and 695 nursing students were employed by 332 medical students. Data were obtained using the questionnaire and the "Attitude Scale about Euthanasia, Death, and Dying Patient". A significant difference was found between the attitude subscale related to the attitude about dying patient total point averages according to the genders of the students participating in the study ($p<0,05$). There was a significant difference between scale total and subscale point averages according to the status of students asking for euthanasia to themselves and their relatives ($p<0,05$). A statistically significant difference was found between the Attitudes about Euthanasia Scale, Attitudes about Dying Patient and the Scale Total Score averages of the students who lost their lives ($p<0,05$). When the students groups of the Faculty of Medicine and Nursing are compared; a statistically significant difference was found only in the mean scores of Attitude subscale related to Death ($p=0,01$, $Z=2,43$) ($p<0,05$). The results of the research show that both the medical and nursing faculty students do not want euthanasia to be negative, especially to them and their relatives. More detailed information on attitudes towards euthanasia practice and the planning of research in the form of qualitative research are suggested.

Keywords: Euthanasia, Nursing, Medicine, Student.

1. Giriş

Ötanazi, içinde bulunulan ortam ve koşullar dahilinde tedavisi mümkün olmayan, tıptaki gelişmişlik düzeyinin hasta bireyi iyileştirmede yetersiz kaldığı, bireye kaliteli bir yaşam sunamadığı durumlarda yaşamı sonlandırma ile ilgili olarak karar verilmesi durumudur (Gamsız Bilgin, 2013;25;Tepehan ve ark.,2011:117;Özen ve Ekici Şahin,2010:15).Ötanazi kişinin iradesine bağlı olup olmama

* Prof. Dr. "Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı", İzmir.

**Ar. Gör. "Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı", İzmir.

***Hemşire. Acıbadem Sağlık Grubu, Acıbadem Bodrum Hastanesi, Muğla.

****Meslek Öğretmeni. Özel İzmir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, İzmir.

durumuna göre istemli ve istemsiz; uygulama şekline göre ise aktif ve pasif olarak ayrılmaktadır (Kaşıkçı, 2008:85).

Aktif ötanazi, bireyin yaşamına başka bir birey tarafından dışarıdan yapılacak müdahale ile son verilmesidir. Genellikle hekim tarafından hasta bireyin yaşamına son vermek için uygulanan tıbbi müdahale olarak adlandırılır (Gürcan,2011:255;Özen ve Ekici Şahin, 2010:18). Pasif ötanazi ise, tedavi ekibi tarafından uygulanması gereken tedavinin uygulanmayıp, bireyi bekleyen sona terk etmektir. Hasta bireye uygulanan tedavinin kesilerek bireyin yaşamına son verme eylemi olarak tanımlanır (Kuyurtar,2014:47;Alan Akcan, 2013: 7;Özen ve Ekici Şahin, 2010:19;Besiri,2009:192,193). Aktif ötanazi de dışarıdan bir eylem söz konusu iken, pasif ötanazi de bir kaçınma söz konusudur.

Ötanazinin uygulama şekillerinden istemli ötanazi, hasta bireyin bilincinin açık olduğu durumda ötanazi talebinin olması (Altay,2005:29); istemsiz ötanazi ise hasta bireyin bilincinin açık olmadığı, durumu ile ilgili fikrini kendi iradesi ile dile getiremediği durumlarda uygulanan ötanazidir. (Altay,2005:40,41).

Bugünün tıbbi olanakları ile tedavisi mümkün olmayan, bireyin özerkliğini ve kaliteli bir yaşam sürmesini engelleyen durumlarda ötanazinin kabul edilmesi daha mümkün görünürken, ötanazinin kabulü halinde tıptaki ilerlemelerden hastayı mahrum bırakmak, kültürel, sosyal ve dini pek çok faktörün bir arada bulunması, konuyu tartışmalı hale getirmektedir (Oral, 1995:11). Bu durum aynı zamanda etik ikilemlerin yaşanmasına neden olmaktadır. Özellikle sağlık profesyonelleri çalıştıkları kliniklerde sıklıkla ölüm ve ölmekte olan hasta bireyler ile temas halindedir. Sağlık profesyonelleri hastanın yaşam kalitesi ve konforunu arttırmak, ağrı ve acılarını dindirmek için tedavi uygulamakta ve bakım gereksinimlerini karşılamaktadır. Tıbbi anlamda iyileşmesi mümkün olan veya olmayan her hasta için bu görevi üstlenmektedir. Yaşam ve ölüm arasındaki bu noktada sağlık profesyonelleri önemli bir yer tutmaktadır. (Karaarslan ve ark.2014:701).

Ancak bir yandan sağlık bakım ekibindeki hekim ve hemşirelerden tedavi ve bakım uygulamaları beklenirken, aynı zamanda ötanazi uygulaması da beklenmektedir. Her iki sağlık ekibi üyesi de ötanazi uygulamasında yer alabilse de aynı zamanda hasta savunuculuğu rollerini yerine getirmekte, hasta ile ilgili karar verilemediği durumlarda hastayı savunma ve koruma yükümlülüğü üstlenmektedir (Öz,1998:45,46). Tüm bunlar sağlık ekibi üyelerinin ötanazi konusunda etik ikilem yaşamalarına neden olmaktadır.

Bu noktadan yola çıkılarak araştırmada, gelecekte sağlık bakımında görev alacak tıp ve hemşirelik fakültesi öğrencilerinin ötanaziye karşı tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

2.Yöntem

Hemşirelik öğrencileri ve Tıp Fakültesi öğrencilerinin ötanaziye ilişkin tutumlarını incelemek amacıyla yapılan bu araştırma tanımlayıcı-kesitsel niteliktedir. Araştırma Ege Üniversitesi'nde 2015-2016 eğitim öğretim yılında öğrenim gören ve araştırmaya katılmayı kabul eden 695 Hemşirelik ve 332 Tıp Fakültesi öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için her iki kurumdan da yazılı izinler alınmıştır. Veriler Aralık 2015-Mayıs 2016 tarihleri arasında toplanmıştır.

Araştırmanın Değişkenleri

Araştırmanın bağımsız değişkenlerini bireylerin yaş, cinsiyet, sınıf gibi özellikleri oluştururken, bağımlı değişkenini ölçeğe verilen yanıtlar oluşturmuştur.

Tanıtıcı Bilgi Formu:Araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu bireylerin yaş, cinsiyet, sınıf ve ötanazi ile ilgili düşüncelerini içeren 8 sorudan oluşmaktadır.

Ötanazi, Ölüm ve Ölümcül Hastaya İlişkin Tutum Ölçeği: Şenol ve ark. (1996) tarafından bireylerin ötanaziye karşı tutumlarını ölçmek amacı ile geliştirilen Ötanazi, Ölüm ve Ölümcül Hastaya İlişkin Tutum Ölçeği 4'lü likert tipi ve 31 sorudan oluşan bir ölçektir. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.84 olarak saptanmıştır. Ölçeğin ötanazi, ölüm ve ölümcül hastaya ilişkin tutumları inceleyen üç alt boyutu bulunmaktadır (Şenol ve ark.,1996:187). Ölçekten alınan toplam puanın artması ötanazi, ölüm ve ölümcül hastaya ilişkin tutumun daha olumsuz olduğu biçiminde değerlendirilmektedir.

Araştırma verilerinin değerlendirilmesi SPSS 20 programında yapılmıştır. Verilerin analizinde; tanımlayıcı analizler (sayı, %, ortalama) ve Mann Whitney U Testi kullanılmıştır.

3.Bulgular

Tablo 1: Öğrencilerin Sosyo-demografik Özelliklerine Göre Dağılımları (N=1027)

ÖZELLİKLER	Hemşirelik Fakültesi Öğrencileri		Tıp Fakültesi Öğrencileri	
	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet				
Kadın	607	87,3	170	51,2
Erkek	88	12,7	162	48,8
Sınıf				
1.Sınıf	196	28,2	60	18,1
2.Sınıf	179	25,8	61	18,4
3.Sınıf	193	27,8	57	17,2
4.Sınıf	127	18,3	49	14,8
5.Sınıf	-	-	56	16,9
6.Sınıf	-	-	49	14,8
Uzun Süre Yaşanan Yer				
Köy/Kasaba	114	16,4	65	19,6
Şehir/Büyükşehir	581	83,6	267	80,4
Terminal Dönemdeki Bir Hastaya Bakım Verme				
Evet	119	17,1	40	12,0
Hayır	576	82,9	292	88,0
Hasta Olan Yakınını Kaybetme				
Evet	499	71,8	185	55,7
Hayır	196	28,2	147	44,3
Kendisine Ötanazi Yapılmasını İsteme				
Evet	201	28,9	163	49,1
Hayır	494	71,1	169	50,9
Yakınına Ötanazi Yapılmasını İsteme				
Evet	121	17,4	107	32,2
Hayır	574	82,6	225	67,8
	695	100,0	332	100,0
TOPLAM	1027			

Tablo 1 incelendiğinde; Öğrencilerin % 67,7'si hemşirelik, %32,3'ü ise tıp fakültesi öğrencisidir. Katılımcıların çoğunluğu şehir/büyükşehirde yaşamaktadır. Hemşirelik öğrencilerinin %17,1'i, tıp fakültesi öğrencilerinin %12'si daha önce terminal dönemdeki bir hastaya bakım vermediği saptanmıştır. Hemşirelik öğrencilerin %71,8'i, tıp fakültesi öğrencilerinin %55,7'si hasta olan bir yakınını kaybetmiştir. Her iki gruptaki öğrencilerin yarısından fazlasının kendisine ve yakınına ötanazi yapılmasını istemediği saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 2: Öğrencilerin Sosyo-demografik Özelliklerine Göre Ölçek Toplam ve Ölçek Alt Boyutlarına Göre Dağılımları (N=1027)

	Ötanaziye İlişkin Tutum		Ölüme İlişkin Tutum		Ölümcül Hastaya İlişkin Tutum		Ölçek Toplam	
	X±SS	p	X±SS	p	X±SS	p	X±SS	P
Cinsiyet								
Kadın	36,73±7,68	0,08	23,08±2,79	0,35	23,00±2,76	0,00	82,82±9,51	0,02
Erkek	35,74±9,66		22,94±3,00		22,41±2,76		81,11±12,10	
Uzun Süre Yaşanan Yer								
Köy/Kasaba	37,20±8,66	0,29	23,18±2,68	0,65	22,87±2,66	0,97	83,26±10,62	0,50
Şehir/Büyükşehir	36,34±8,11		23,02±2,88		22,85±2,80		82,22±10,13	
Terminal Dönemdeki Bir Hastaya Bakım Verme								
Evet	35,67±8,37	0,24	23,15±3,16	0,65	22,46±3,04	0,10	81,28±10,83	0,29
Hayır	36,64±8,18		23,03±2,78		22,93±2,72		82,61±10,10	
Hasta Olan Yakınını Kaybetme								
Evet	36,10±8,08	0,04	23,00±2,77	0,42	22,70±2,81	0,01	81,81±9,91	0,02
Hayır	37,26±8,42		23,13±2,97		23,18±2,67		83,58±10,74	
Kendisine Ötanazi Yapılmasını İsteme								
Evet	30,01±7,32	0,00	22,79±2,97	0,02	22,36±3,14	0,00	75,18±10,23	0,00
Hayır	40,05±6,27		23,18±2,76		23,13±2,51		86,37±7,76	

Yakınına Ötanazi Yapılmasını İsteme								
Evet	27,51±6,04	0,00	22,39±2,84	0,00	22,06±3,19	0,00	71,96±8,83	0,00
Hayır	39,06±6,83		23,23±2,81		23,09±2,60		85,38±8,50	

*Mann Whitney U Test

Tablo 2 incelendiğinde; Öğrencilerin cinsiyetlerine göre Ölümcül Hastaya İlişkin Tutum alt ölçeği ($p=0,00, p<0,05$) ve Ölçek Toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmıştır ($p=0,02, p<0,05$). Öğrencilerin hasta olan bir yakını kaybetmesi ile Ötanaziye İlişkin Tutum ($p=0,04, p<0,05$), Ölümcül Hastaya İlişkin Tutum ($p=0,01, p<0,05$) ve Ölçek Toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,02, p<0,05$). Öğrencilerin kendisine ve yakınına ötanazi yapılmasını istemeleri ile Ötanaziye İlişkin Tutum ($p=0,00, p=0,00, p<0,05$), Ölümüne İlişkin Tutum ($p=0,02, p=0,00, p<0,05$), ve Ölümcül Hastaya İlişkin Tutum ($p=0,00, p=0,00, p<0,05$) alt ölçek puan ortalamaları ve Ölçek Toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($p=0,00, p=0,00, p<0,05$), (Tablo 2).

Tablo 3: Öğrencilerin Gruplararası Ölçek Toplam Puan ve Ölçek Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (N=1027)

	Hemşirelik Fakültesi Öğrencileri		Tıp Fakültesi Öğrencileri		U	Z	P
	X	SS	X	SS			
Ötanaziye İlişkin Tutum Alt Ölçeği	36,79	7,23	35,87	9,94	107494,00	1,17	0,07
Ölüme İlişkin Tutum Alt Ölçeği	23,18	2,81	22,77	2,88	104594,00	2,43	0,01
Ölümcül Hastaya İlişkin Tutum Alt Ölçeği	22,81	2,80	22,95	2,72	111975,00	0,76	0,44
Ölçek Toplam	82,79	9,18	81,60	12,09	107137,00	1,85	0,06

*Mann Whitney U Test

Tablo 3'te belirtildiği üzere Tıp ve Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin Ölçek toplam ve Ölçek Alt Boyut puan ortalamaları incelendiğinde; Tıp ve Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin Ölümüne İlişkin Tutum Alt Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($U=104594,00, p=0,01, p<0,05$) (Tablo 3).

4. Tartışma

Tıp ve Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin ötanaziye karşı tutumlarının incelenmesi amacı ile yapılan bu araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda, hemşirelik öğrencilerin %71,1'i, tıp fakültesi öğrencilerinin %50,9'unun kendisi için ötanazi yapılmasını istemediğini, yine hemşirelik fakültesi öğrencilerinin %82,6'sı tıp fakültesi öğrencilerinin ise %67,8'i yakını için ötanazi yapılmasını istemediğini belirtmiştir (Tablo 1). Yapılan araştırmalar incelendiğinde; Çetinkaya ve Karabulut (2016: 28) hemşirelik öğrencilerinin %75,3'ünün acı çeken bir yakın akrabası için ötanazi istemediğini saptamışlardır. Demir ve ark. (2016:1) hemşirelik öğrencilerinin %60,1'i kendisi için ötanazi uygulamasını, %65,7'si ise yakını için ötanazi uygulamasını istemediğini bulmuşlardır. Çelik ve ark. (2012:101) yoğun bakım hemşireleri üzerinde yaptıkları bir araştırmada, hemşirelerin yaklaşık yarısının kendisi, %67,4'ünün de yakını için ötanazi istemediklerini saptamışlardır. Özkalay ve Zaybak (2009:1) yaptıkları araştırmada, öğrencilerin %53,2'sinin kendisi için, %75'i de yakını için ötanazi yapılmasını istemediğini, Kaya ve Akçin (2005:115)'in yaptığı bir araştırmada ise hemşirelik öğrencileri %54,1'inin kendisi için, %74,1'inin ise ailesi ve yakınına ötanazi yapılmasını istemediklerini belirtmişlerdir. Araştırma bulgularımız bu verilerle benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin çoğu hem kendisi hem de yakını için ötanazi uygulanmasını istemediklerini belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin ötanazi konusunda karar verici rolde olmak istemedikleri düşünülebilir. Bunun sebebi olarak hemşirelik öğrencilerinin %17,1'inin, tıp fakültesi öğrencilerinin ise %12 gibi az sayıdaki kısmının terminal dönemdeki bir hasta ile karşılaşmaları ve bakım vermelerinin etkili olduğu söylenebilir.

Beder ve ark. (2010:94) hekimler ve hemşireler üzerinde yaptıkları bir araştırmada hekimlerin %24,2'sinin, hemşirelerin %37'sinin kendisi için; yine hekimlerin %58,1'inin, hemşirelerin %50'sinin yakını için ötanazi istemediğini bulmuşlardır. Araştırma bulguları, sonuçlarımız ile benzerlik göstermemektedir. Bunun nedeninin hekim ve hemşirelerin klinikte daha fazla hasta ile temas etmesi ve hastaların hastalık süreçlerini bilmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğrencilerin ölçek toplam puanına göre cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark saptanmıştır. Ölçek toplam puan ortalamalarının kadınlarda erkeklerden daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 2). Bunun nedeni olarak kadınların daha duygusal olmaları düşünülebilir.

Öğrencilerin hasta yakınına kaybetme durumlarına göre ölçek toplam puan ortalamaları arasında fark vardır. Hasta yakınına kaybetmemiş olanların ölçek toplam puan ortalamalarının daha yüksek olması ötanaziye ilişkin tutumlarının olumsuz olduğu şeklinde değerlendirilmiştir (Tablo 2). Bunun nedeni olarak bireylerin daha önce bir yakın kaybı deneyimi olmadığı düşünülebilir.

Tıp ve hemşirelik fakültesi öğrencilerinin ölüme ilişkin tutum alt ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmıştır. Ölüme ilişkin tutum alt ölçeği puan ortalamaları hemşirelik fakültesi öğrencilerinde tıp fakültesi öğrencilerinden daha yüksektir (Tablo 3). Bu sonuca göre, hemşirelik mesleğinin hastaya birebir bakım veren, hastayı gözlemleyen ve hasta ile daha fazla zaman geçiren bir meslek grubu olduğundan fark saptandığı düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre ölçek toplam puan ortalamaları hemşirelik öğrencilerinin $82,79 \pm 9,18$ olarak saptanmıştır (Tablo 3). Ay (2013:6) yaptığı çalışmada hemşirelerin ölçek toplam puan ortalamasını $83,31 \pm 9,48$ olarak, İnci ve Öz (2009:258) yaptığı çalışmada ise $73,38$ olarak bulunmuştur. Naseh ve Heidari (2017:20) hemşirelik öğrencilerinin yarısından fazlasının ötanaziye ilişkin tutumlarının olumsuz olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuçlar araştırma bulgularımızı destekler niteliktedir. Naseh ve ark. (2015:43) hemşirelerin yarısından fazlasının ötanaziye karşı olumsuz bir tutum sergilediklerini belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarımız bu bulgular ile benzerlik göstermektedir. Ölçek toplam puan ortalamalarının yüksek olması öğrencilerin ötanazi, ölüm ve ölümcül hastaya ilişkin tutumlarının olumsuz olduğunu göstermektedir. Bu düşüncede öğrencilerin inançlarının, mesleki ahlak, etik ilkeler, insan hakları gibi nedenler ile ötanaziye olumsuz baktıkları söylenebilir. Buna neden olan faktörlerin daha detaylı araştırılması gerektiği düşünülmektedir.

5. Sonuç

Ötanazi, tıbbın ulaştığı gelişmeler ile tedavi edemediği hastaların yaşamına son verilmesi kararı olarak tanımlanır. Uluslar arası ve ulusal düzeyde halen tartışmalı ve etik sorunlara neden olan bu konu sağlık profesyonellerini yakından ilgilendirmektedir. Hastaların tedavi ve bakım hizmetlerinde görev alan hemşire ve hekimlerin ötanazi ile ilgili karar verici rolleri bulunmaktadır. Geleceğin hekim ve hemşireleri olacak olan hemşirelik ve tıp fakültesi öğrencileri üzerinde yürütülen bu araştırma sonucunda; öğrencilerin büyük çoğunluğunun kendisine ve yakınına ötanazi uygulanmasını istemediği bulunmuştur. Bu durumun öğrencilerin karar verici rolde olmak istemedikleri ve hasta birey ile az temas etmelerinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Tıp ve Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin ölüme ilişkin tutum alt ölçeği arasında anlamlı bir fark saptanmasının ve Hemşirelik Fakültesinin puan ortalamasının daha yüksek olmasının nedeni olarak, hemşirelik mesleğinin hasta ile birebir temas eden ve daha fazla zaman geçiren grup olmasından kaynaklandığı sonucuna varılabilir. Konu ile ilgili daha kapsamlı araştırmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- ALAN AKCAN, Esra (2013). "Ötanazi", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, S. 1, ss. 3-26.
- ALTAY, Gül (2005). *Nitelikli Yaşam Hakkı İçin Ötanazi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- AY, Melike Ayça (2013). *Hemşirelerin Ölüm, Ölümcül Hasta ve Ötanaziye İlişkin Tutumları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- BEDER, Alper, PINAR, Gül, AYDOĞMUŞ, Gamze, CAN, Mahmure, EREN, Handan, İŞLER, Nihal, YILMAZ, Sevinç, BİRLİ, Müberra (2010). "Hemşire ve Hekimlerin Ötanaziye İlişkin Görüşleri", *Klinik ve Deneysel Araştırmalar Dergisi*, S1(2), ss.91-98.
- BESİRİ, Arzu (2009). "Ötanazi ve Yaşam Hakkı", *TBB Dergisi*, S. 86, ss.188-203.
- ÇELİK, Sevim, KALKAN, Mine, GÜNDOĞDU, Ayla, TOPAL, Hülya (2012). "Yoğun Bakım Hemşirelerinin Ötanazi Hakkındaki Düşünceleri", *DEUHYO ED*, S.5(3), ss.101-109.
- ÇETİNKAYA, Funda, KARABULUT, Nezih (2016). "Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Ötanazi Hakkında Görüşleri", *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, S. 3(2), ss. 28-39.
- DEMİR, Gökçe, BİÇER, Sevil, ÜNSAL, Ayla (2016). "Hemşirelik Öğrencilerinin Ötanaziye İlişkin Düşünceleri", *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, S.5(1), ss. 1-11.
- GAMSIZ BİLGİN, Nursel (2013). "Ötanazi Tanım ve Tarihçe", *Lokman Hekim Journal*, S.3(2), ss.25-31.
- GÜRCAN, Ertuğrul Cenk (2011). "Ötanazi: Yaşama Hakkı Açısından Bir Değerlendirme", *AUHFD*, S.60(2), ss.255-280.
- İNCİ, Figen, ÖZ, Fatma (2009). "Ölüm Eğitiminin Hemşirelerin Ölüm Kaygısı, Ölüme İlişkin Depresyon ve Ölümcül Hastaya Tutumlarına Etkisi", *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, S. 10(4), ss.253-260.
- KARAARSLAN, Bekir, UYSAL, Cem, ATAN, Yusuf, TATAROĞLU, Zekeriya, BOZKURT, İsmail, ÇELEPKOLU, Tahsin, TANRIVERDİ, Halis, GÖREN, Süleyman (2014). "Hemşirelerin Çalıştıkları Bölümlere Göre Ötanazi Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi", *Dicle Tıp Dergisi*, S.41(4), ss.700-706.
- KAŞIKÇI, Osman (2008). "Hukuk Tarihinde Ötanazi", *Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları*, S.6, ss.85-99.
- KAYA, Hülya, AKÇİN, Emine (2005). "Hemşirelik Öğrencilerinin Ötanaziye İlişkin Görüşleri", *Türkiye Klinikleri J Med Ethics*, S.13(2), ss.115-119.
- KUYURTAR, Erol (2014). "Aktif ve Pasif Ötanazi Ayrımı Ahlaksal Bir Ayrım Mıdır?", *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, S.17, ss.47-69.

- NASEH, Ladan, HEIDARI, Mohammad (2017). "The Attitudes of Nursing Students to Euthanasia", *Indian Journal of Medical Ethics*, S.3(1), ss.20-24.
- NASEH, Ladan, RAFIEL, Hossein, HEIDARI, Mohammad (2015). "Nurses' Attitudes towards Euthanasia: A Cross-Sectional Study in Iran", *International Journal of Palliative Nursing*, S.21(1), ss.43-48.
- ORAL, Uğur (1995). "Ötanazi", *Türkiye Klinikleri Tıbbi Etik*, S.1, ss.8-11.
- ÖZ, Fatma (1998). "Ötanazi", *Türkiye Klinikleri J Med Ethics*, S.6(1), ss.40-47.
- ÖZEN, Muharrem, EKİCİ ŞAHİN, Meral (2010). "Ötanazi", *Ankara Barosu Dergisi*, S.68(4),ss.16-36.
- ÖZKALAY, Füsün, ZAYBAK, Ayten (2009). "Hemşirelik Öğrencilerinin Ötanazi Hakkındaki Görüşleri", *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, S.25(2), ss.1-9.
- ŞENOL, Selahattin, DEVRİMCİ ÖZGÜVEN, Halise, DAĞ, İhsan, OĞUZ, Yasemin (1996). "Hekimler için Ötanazi, Ölüm ve Ölümcül Hastaya İlişkin Tutum Ölçeği (ÖTÖ)'nin Faktör Yapısı ve İç Tutarlılığı", *3P Dergisi*, S.4(3),ss.185-190.
- TEPEHAN, Selma, ÖZKARA, Erdem, YAVUZ, Mehmet Fatih (2011). "Yoğun Bakım ve Diğer Birimlerde Görev Yapan Hemşirelerin Ötanaziye Yaklaşımı", *Adli Tıp Dergisi*, S.25(2),ss.115-124.